პედაგოგიკა Pedagogic

უნივერსიტეტებს შორის თანამშრომლობის როლი ბავშვთა უფლებების დაცვის გაძლიერებაში

ინტერდისციპლინური მიდგომები, ინოვაციური პრაქტიკა და აკადემიური ქსელი CRANG-ი

ნატო ქობულაძე, შორენა ტყემალაძე
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ქუთაისი, საქართველო
e-mail: nato. kobuladze@atsu.edu.ge
Shorena.tkemaladze@atsu.edu.ge
https://doi.org/10.52340/lac.2026.36.21
SJIF 2026: 8.679

ბავშვის უფლებების დაცვა თანამედროვე ცივილიზებული საზოგადოებისა და სახელმწიფოებრივი განვითარების ფუნდამენტური მაჩვენებელია. გლობალურ და ეროვნულ დონეზე მიმდინარე საგანმანათლებლო და სოციალური რეფორმების პირობებში, სულ უფრო იზრდება მოთხოვნა სპეციალიზებულ პლატფორმებსა და აკადემიურ ცენტრებზე, რომლებიც უზრუნველყოფენ არა მხოლოდ თეორიული ცოდნის შექმნასა და გავრცელებას, არამედ პროფესიული და საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლებას. ამ პროცესში უნივერსიტეტებს ენიჭებათ განსაკუთრებული, სტრატეგიული პასუხისმგებლობა, როგორც კვლევით კერებსა და მომავლის პროფესიონალების მომზადების ძირითად სივრცეებს.

დღესდღეობით ბავშვთა უფლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესება მოითხოვს მულტიდისციპლინურ ჭრილში მუშაობას, სადაც იურიდიული, საგანმანათლებლო, ფსიქოლოგიური, სამედიცინო და სოციალური მეცნიერებები ერთობლივად აანალიზებენ არსებულ გამოწვევებს. იზოლირებული, უწყებრივი თუ დისციპლინური მიდგომები აღარ არის საკმარისი რთული სოციო-კულტურული და ინსტიტუციური ბარიერების დასაძლევად. შესაბამისად, უნივერსიტეტებს შორის მჭიდრო პარტნიორობისა და აკადემიური ქსელების ჩამოყალიბება ხდება სისტემური ცვლილებების მთავარი მამოძრავებელი ძალა.

საკვანძო სიტყვები: ბავშვის უფლებები, უნივერსიტეტების თანამშრომლობა, CRANG ქსელი, ინტერდისციპლინური კვლევა, პროფესიული განვითარება.

საქართველოში ბავშვის უფლებების დაცვის სისტემური გაძლიერების გზაზე მნიშვნელოვან ისტორიულ ეტაპს წარმოადგენს 2025 წელი, როდესაც UNICEF-ის (გაეროს ბავშვთა ფონდის) მხარდაჭერითა და ინიციატივით შეიქმნა საქართველოს ბავშვის უფლებათა აკადემიური ქსელი — CRANG (Child Rights Academic Network Georgia). აღნიშნულ ინტერდისციპლინურ ქსელში გაერთიანდა საქართველოს 12 წამყვანი უნივერსიტეტი. CRANG-ის ჩამოყალიბების ძირითად მიზანს წარმოადგენს უნივერსიტეტების ბავშვის უფლებების ცენტრების შესაძლებლობების გაერთიანება, ინტერსიური აკადემიური თანამშრომლობა და

ბავშვის უფლებების, განათლების, სამეცნიერო კვლევების, საზოგადოებრივი ადვოკატირებისა და მტკიცებულებებზე დაფუძნებული პოლიტიკის შემუშავების მხარდაჭერა. ქსელი ქმნის უნიკალურ პლატფორმას, სადაც აკადემიური სექტორი, სახელმწიფო სტრუქტურები, სამოქალაქო საზოგადოება და საერთაშორისო ორგანიზაციები კოორდინირებულად გეგმავენ და ახორციელებენ მაღალი გავლენის მქონე ინტერვენციებს.

CRANG-ის ფარგლებში შემუშავდა უნივერსიტეტებში მოქმედი ბავშვის უფლებების ცენტრების სამოქმედო გეგმები. ცენტრების ეფექტიანი და მდგრადი ფუნქციონირებისათვის **განისაზღვრა შვიდი ძირითადი სტრატეგიული მიმართულება:**

ინსტიტუციური და რესურსული შესაძლებლობების განვითარება

ბავშვის უფლებების ცენტრებისა და აკადემიური ქსელის ეფექტიანობის ფუნდამენტური საფუძველია ადამიანური, მატერიალური და ელექტრონული რესურსების მუდმივი განახლება. ეს გულისხმობს ცენტრის თანამშრომელთა პროფესიულ განვითარებას, ტექნოლოგიური და საბიბლიოთეკო ბაზების გაძლიერებას, აგრეთვე ფინანსური წყაროების დივერსიფიკაციას სახელმწიფო, კერძო და საერთაშორისო დონორების ჩართულობით. ეფექტიანი შიდა მართვის სისტემა უზრუნველყოფს პროგრამების გრძელვადიან დაგეგმვას, განხორციელებასა და მონიტორინგს. **ხარისხიანი ფორმალური განათლება ბავშვის უფლებებში**

ფორმალური განათლების სისტემური გაძლიერება მოითხოვს ბავშვის უფლებების სასწავლო კურსების ინტეგრირებას უმაღლესი განათლების სამივე აკადემიურ საფეხურზე (ბაკალავრიატი, მაგისტრატურა, დოქტორანტურა). პრიორიტეტულია არსებული საგანმანათლებლო პროგრამების მოდერნიზაცია, ინოვაციური პედაგოგიური მეთოდების — პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლების (PBL), შემთხვევის ანალიზისა (CBL) და ციფრული მოდულების — დანერგვა. ღია საგანმანათლებლო რესურსების შექმნა სტუდენტებს უვითარებს ადამიანის უფლებებისადმი სენსიტიურობას, კრიტიკულ აზროვნებასა და მაღალ პროფესიულ პასუხისმგებლობას.

არაფორმალური განათლება და უწყვეტი პროფესიული განვითარება

ბავშვის უფლებების სფეროში მომუშავე პრაქტიკოსების — პედაგოგების, სოციალური მუშაკების, ფსიქოლოგების, იურისტების, ჯანდაცვის პერსონალისა და მედიის წარმომადგენლების — უწყვეტი პროფესიული განვითარება კრიტიკულად აუცილებელია. ამ მიმართულებით იქმნება სპეციალიზებული, სერტიფიცირებული ტრენინგ-პროგრამები, რომლებიც უზრუნველყოფენ პრაქტიკოსთა ცოდნის პერიოდულ განახლებას, თანამედროვე საერთაშორისო სტანდარტებთან შეთავსებასა და პრაქტიკული უნარების გაძლიერებას.

ინტერდისციპლინური სამეცნიერო კვლევების წარმოება

სამეცნიერო კვლევა წარმოადგენს ბავშვის უფლებების სფეროს განვითარების ფუნდამენტურ საყრდენს. ქსელის პრიორიტეტია ეროვნული და საერთაშორისო აქტუალური პრობლემების იდენტიფიცირება, ინტერ-, მულტი- და ტრანსდისციპლინური კვლევების განხორციელება, სამეცნიერო პუბლიკაციების მომზადება და სტუდენტური კვლევითი პროექტების მხარდაჭერა. მტკიცებულებებზე დაფუძნებული ცოდნის გენერირება პირდაპირ უკავშირდება სახელმწიფო პოლიტიკის სწორ დაგეგმვასა და ინსტიტუციური გადაწყვეტილებების მიღებას.

მონაწილეობა პოლიტიკის შემუშავებასა და მონიტორინგში

აკადემიურ ცენტრებს ენიჭებათ ექსპერტული როლი ეროვნული სტრატეგიების, საკანონმდებლო ინიციატივებისა და პოლიტიკის დოკუმენტების მომზადებაში. უნივერსიტეტების კვლევითი პროდუქტები გადაწყვეტილების მიმღებ ორგანოებს აწვდის მტკიცებულებებს, ხოლო მონიტორინგის პროცესებში ჩართულობა უზრუნველყოფს ბავშვის უფლებებზე ორიენტირებული სახელმწიფო პოლიტიკის მდგრად და გამჭვირვალე განხორციელებას.

ეროვნული და საერთაშორისო თანამშრომლობის გაძლიერება

უნივერსიტეტებს შორის პარტნიორობა აფართოებს კვლევებისა და ინტერვენციების მასშტაბს. აუცილებელია ერთობლივი საგრანტო პროექტების განხორციელება, UNICEF-თან, სახელმწიფო უწყებებთან, კერძო და სამოქალაქო სექტორთან მჭიდრო კოორდინაცია. საერთაშორისო აკადემიურ ქსელებთან ინტეგრაცია ხელს უწყობს საუკეთესო გლობალური პრაქტიკისა და ინოვაციების სწრაფ იმპორტს.

საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება და ადვოკატირება

ბავშვის უფლებების დაცვა შეუძლებელია საზოგადოების ფართო მხარდაჭერისა და ჩართულობის გარეშე. სტრატეგია მოიცავს ფართომასშტაბიანი საინფორმაციო კამპანიების წარმოებას, ციფრული და მედია არხების გამოყენებას, ახალგაზრდებთან, მშობლებთან და სკოლებთან აქტიურ კომუნიკაციას. ეს უზრუნველყოფს ბავშვზე მორგებული, უსაფრთხო და მხარდამჭერი სოციო-კულტურული გარემოს ჩამოყალიბებას.

უნივერსიტეტი–საზოგადოება–სახელმწიფო პარტნიორობის მოდელი

სტატიაში ხაზგასმულია, რომ ბავშვის უფლებების დაცვის ეფექტიანი სისტემა ემყარება „უნივერსიტეტი–საზოგადოება–სახელმწიფო“ სამკუთხედ პარტნიორობას. უნივერსიტეტი ამ სამკუთხედში ასრულებს ინტელექტუალური და მეთოდოლოგიური ჰაბის ფუნქციას:

სექტორი	ძირითადი როლი	სისტემური სარგებელი / შედეგი
აკადემიური სექტორი (უნივერსიტეტები / CRANG)	ცოდნის გენერირება, მკვლევართა და პროფესიონალთა მომზადება, მეთოდოლოგიის შექმნა.	მტკიცებულებებზე დაფუძნებული კურიკულუმები, ინოვაციური კვლევები და ექსპერტიზა.
სახელმწიფო სექტორი (სამინისტროები / უწყებები)	საკანონმდებლო ჩარჩოს შექმნა, პოლიტიკის დაგეგმვა, სერვისების დაფინანსება.	აკადემიურ მტკიცებულებებზე დაფუძნებული კანონმდებლობა და მდგრადი რეფორმები.
სამოქალაქო სექტორი და თემი (UNICEF, NGO, მშობლები)	საჭიროებათა იდენტიფიცირება, ადვოკატირება, პრაქტიკული მონიტორინგი.	ბავშვისა და ოჯახის პირდაპირი მხარდაჭერა, საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლება.

დასკვნა და პერსპექტივები

უნივერსიტეტებს შორის თანამშრომლობისა და ბავშვის უფლებების ცენტრების აკადემიური ქსელის (CRANG) განვითარების ანალიზი ცხადყოფს, რომ ბავშვთა უფლებების დაცვის გარემოს გაძლიერება მოითხოვს ინტეგრირებულ, მრავალდონიან და მუდმივად განახლებად მიდგომას. უნივერსიტეტების მიერ ცოდნის წარმოება, ინტერდისციპლინური კვლევები, ფორმალური და არაფორმალური განათლების მოდერნიზაცია პირდაპირ აისახება პრაქტიკოსი სპეციალისტების მომზადების ხარისხზე.

საბოლოოდ, ბავშვის უფლებების ცენტრებისა და ქსელების სტრატეგიული განვითარება არა მხოლოდ უწყობს ხელს საუნივერსიტეტო ინსტიტუციურ გაძლიერებას, არამედ ქმნის მდგრად ეროვნულ მოდელს, სადაც ბავშვის უფლებები აღიქმება როგორც სახელმწიფოებრივი პრიორიტეტი, ხოლო თითოეული ბავშვისთვის უზრუნველყოფილია უსაფრთხო, ინკლუზიური და ღირსეული გარემო.

ლიტერატურა:

1. **ალდერსონი, პ.** (2016). *ბავშვობის სოციოლოგია და ბავშვის უფლებები.* Routledge.
2. **გაერო.** (1989). *ბავშვის უფლებათა კონვენცია.* გაეროს გენერალური ასამბლეა.
4. **გაეროს ბავშვის უფლებათა კომიტეტი.** (2021). *ზოგადი კომენტარი №25 ბავშვის უფლებების შესახებ ციფრულ გარემოში.* გაერო.
5. **გაეროს განვითარების პროგრამა (UNDP).** (2020). *ადამიანის განვითარების ანგარიში: ბავშვთა გაძლიერება განათლებისა და პოლიტიკის მეშვეობით.* UNDP.
6. **ევროპის საბჭო.** (2016). *ბავშვის უფლებების სტრატეგია (2016–2021).* Council of Europe.
7. **იუნესკო (UNESCO).** (2020). *განათლების გლობალური მონიტორინგის ანგარიში: ინკლუზია და განათლება.* UNESCO.
8. **იუნისეფი (UNICEF).** (2021). *ბავშვებისთვის უკეთესი ცხოვრების შენება: ბავშვის უფლებებისა და კეთილდღეობის გლობალური სტრატეგია.* UNICEF.
9. **ლანსდაუნი, ჯ.** (2019). *ბავშვის უფლებები და განათლება: სკოლების გარდაქმნა ინკლუზიისათვის.* International Journal of Children's Rights.
10. **სეივ დე ჩილდრენი (Save the Children).** (2022). *ბავშვთა დაცვისა და ბავშვის უფლებების მმართველობის ანგარიში.* Save the Children.
11. **ჰოუ, რ.ბ., კოველ, კ.** (2010). *განათლება ბავშვის საუკეთესო ინტერესებისათვის: უფლებებზე დაფუძნებული პერსპექტივა საგანმანათლებლო პოლიტიკაში.* University of Toronto Press.

Nato Kobuladze, Shorena Tkemaladze
Akaki Tsereteli State University
Kutaisi, Georgia
e-mail: nato. kobuladze@atsu.edu.ge
Shorena.tkemaladze@atsu.edu.ge
https://doi.org/10.52340/lac.2026.36.21
SJIF 2026: 8.679

The Role of Inter-University Cooperation in Strenhthening the Protection of Children's Rights

Abstract

The protection of children's rights is a fundamental indicator of the development of a modern civilized society and the state. In the context of ongoing educational and social reforms at both global and national levels, there is a growing need for specialized platforms and academic centers that not only generate and disseminate theoretical knowledge but also promote professional and public awareness. In this process, universities assume a special strategic responsibility as research hubs and key institutions for educating and preparing future professionals.

Today, improving the status of children's rights requires a multidisciplinary approach in which the legal, educational, psychological, medical, and social sciences jointly analyze existing challenges. Isolated, sectoral, or discipline-specific approaches are no longer sufficient to overcome complex socio-cultural and institutional barriers. Consequently, establishing close partnerships among universities and developing academic networks are becoming key driving forces behind systemic change.

Keywords: Children's rights, university collaboration, CRANG network, interdisciplinary research, professional development.

რეცენზენტი: პროფესორი ელენე ეკშებეევა